GIÁM THỨ MƯỜI. — SỐ KHO 1722 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY RA TỪ 13 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Một năm. .	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các làng và	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»	
Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»	
Sáu tháng. .	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	4 . 50	
Ba tháng . .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	2 . 25	
Một tháng. .	0 . 50	0 . 60	0 . 550	0 . 55	0 . 60	0 . 75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 Francs au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large

4e page
Une seule insertion. . . . 0 $ 50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0 $ 18 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một cái công-ty đại-ngư-nghiệp ở xứ ta

Mới nghe đến cái đầu bài này, chắc các bạn độc giả ai là người có từng lưu-ý về thực-nghiệp nước nhà đã vội lấy làm vui lòng hỏi giá. Nhưng xin chớ ; cái câu chuyện mà tôi định kể ra đây không phải là câu chuyện mình đáng lấy làm mừng mà chính là câu chuyện mình đáng lấy làm tức, không phải tỏ ra là thực-nghiệp của mình phát-đạt mà chính tỏ ra là thực-nghiệp của mình thua xút kém người xa ; vì cái công-ty đại ngư-nghiệp này chính lập ra ở xứ mình mà không phải là tư-bản của người mình mà là tư-bản của người Khách chiếm phần nhiều ; cái tư-bản công-ty ấy đã về người Khách chiếm phần nhiều, thì cái lợi-tức công-ti ấy sau này phần nhiều cũng lại vào tay người Khách vậy.

Người mình hẳn ai cũng biết cái nhà máy kéo sợi ở thành-phố Nam-định ; ấy cũng là một cái công-ty của người Tây với người Khách hợp bản mà kinh-doanh ; cái qui mô to-tát là nhường nào ! Cái thành-hiệu rõ-rệt biết bao nhiêu ! Khách xa du lịch mới bước chân đến đất Bắc-kỳ, ai chẳng trông người xứ mình cũng có một phần trong cái công nghệ rất thịnh lợi ấy, mà xét đến nội-dung, thì người xứ này ừa ra chỉ có những cái công-việc hạ tiện, làm mướn làm thuê, giỏi lắm thì được ba bốn chục đồng một tháng, dở nữa thì độ hai ba hào một ngày. Còn chính cái thịnh lợi bởi công-nghệ đó mà sinh ra thì cũng về người Khách được hưởng cái phần rất lớn. Phàm ở trong một xứ nhỉ đã có cái sản vật gì tức là có cái thực-nghiệp ấy ; cái sản-vật đó mà phong phú thì cái thực-nghiệp đó mới phần chắc chiếm được thắng lợi cả mười. Xứ ta là một xứ sản bông, nghề kéo sợi là nghề có lợi đã đành. Xứ ta lại là một xứ thủy-sản cực nhiều, nghề đánh cá bể thật cũng lại là nghề có lợi lắm nữa. Cái lợi của xứ này đáng lẽ chỉ để dành cho người Tây với người mình hưởng. Cái nghề kéo sợi với cái nghề đánh cá bể này cũng đều là cái lợi của xứ mình, mà người mình quáng mắt chậm chân, dành để cho người Khách được chen chân vào mà kiếm lợi ; thực nghiệp của người mình như thế thì còn mong phát-đạt nổi gì ? Thử hỏi đồng bào ta đáng mừng hay là đáng tiếc ?

Than ôi ! cái nghề đánh cá bể quả là một cái mỏi lợi rất tự nhiên mà rất to lớn của xứ ta. Xứ ta đông nam ở vào bể, hải-ngạn-tuyến cực dài ; những thủy-sản như cá tôm sò ốc, toàn là cái thực phẩm rất ngon ; và lại mỡ cá có thể nấu thành dầu, da cá có thể thuộc thành dạ, vỏ trai, vỏ ốc, đồi mồi, san-hô cũng đều là những nguyên liệu dùng về công-nghệ rất quí. Một cái sản-vật phong-phú như thế, trời sinh ra ở xứ mình để cho người mình hưởng dụng ; mà từ xưa tới nay, người mình không hề có ai nhìn nhận đến, trừ ra chỉ có những dân miền bể, đánh chài đánh lưới, làm mắm làm khô, mưu cái kế sinh hoạt cốn con, chưa từng thấy ai có cái chí phát-khởi, có cái tài kinh-doanh, khoáng-trương cái ngư-nghiệp của mình mà thu hết được cái lợi-nguyên qui báu ấy. Quí Chính phủ bảo-hộ nhóm biết ngư-nghiệp là một cái mỏi lợi của dân mình rất lớn, từ đầu năm 1921 đã có một đạo nghị-định về điều lệ đánh cá bể và định tiền thưởng cho những tàu đánh cá bể, ngày tháng Septembre vừa rồi lại có một đạo nghị-định đặt ra sở Dương hải ngư-nghiệp thuộc ngay dưới quyền quan Toàn-quyền tức là một sở chuyên khảo cứu về ngư-nghiệp để đem những phương-pháp ngư-nghiệp thật hoàn bảo mà chỉ bảo cho nhân-dân ; được người trên khuyến-khích cần quyền như thế, trông người mình cũng nên phấn-phát hưng khởi mà thu lấy cái mỏi lợi ấy vào tay. Người mình tự bản tuy gọi là bạc-nhược, nhưng nếu những nhà giàu có xuất toàn-lực mà kinh-doanh, nhưng người có vị-vọng đứng lên hợp cổ mà kinh doanh, thì cái công-ty đại ngư nghiệp của người mình cũng không phải là không đủ sức lập nổi. Dè đâu cái ngư-nghiệp của mình chưa thấy manh nha gì cả, mà người Tàu đã khéo nhờ người Pháp giúp đỡ tổ-chức xong rồi.

Tôi vừa được đọc một tờ báo ở Saigon nói : các người Hoa-thương ở trong Lục-tỉnh hợp vốn với một người Pháp lập ra một cái đại ngư-nghiệp công-ty, tư-bản tới hai mươi vạn đồng, phần nhiều là cổ-bản của các người Hoa-thương cả ; từ mấy tháng trước đã ủy cho người Pháp ấy về Âu-châu mua tàu đánh cá và những cơ-khí như dụng trong ngư-trường ; hiện tàu đánh cá và những cơ khí đó đã tới nơi, đã có thí-nghiệm ở ngoài bể được cái thành hiệu rất tốt. Coi đó đủ thấy cái nghề đánh cá bể ở xứ ta thật là đại lợi, mà người ta sáng mắt nhanh chân hơn mình biết là chừng nào !

Trông người lại ngẫm đến ta ; sản-vật là sản-vật của mình, chính-phủ trông-nom ngư-nghiệp cũng cốt là có ý trông lệ cho dân mình, người Pháp đối với người mình, cái tình-nghị mật-thiết tất cũng hơn đối với các người Hoa-thương ; nếu mình cũng có cái chí tiến-thủ, cái tài doanh-nghiệp như người Hoa-thương, thì người Pháp sao lại chẳng lạc trợ cho mình, Chính-phủ sao lại chẳng giúm giúp cho mình, mà mình chẳng lợi-dụng được sản-vật của mình để làm nên nước giàu dân thịnh. Chỉ vì cái chí tiến-thủ, cái tài doanh-nghiệp mình kém người Hoa-thương, thành ra các mỏi lợi ở xứ mình, người Hoa-thương vẫn chiếm được phần hơn người mình cả. Tiếc thay !

Những tiếc không có ích gì ; đã biết mình kém người ta thì phải cố làm sao cho bằng người ta mới được. Người ta lập được cái công-ty ngư-nghiệp ấy, thì mình lại không biết nhờ người Pháp giúp đỡ mà lập được cái công-ty ngư-nghiệp khác hay sao ? Các nhà thực-nghiệp ta cố lên. T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 9 Décembre 1922

Việc nước Nhật-bản

Vì việc động đất ở quận Tsokho, có 18 người chết và nhiều người bị thương.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 12 Décembre 1922

Một cái kỷ-niệm-đài

Quan Thống-chế đã chủ-tọa lễ khởi công trận-vong kỷ-niệm-đài tại Lyon.

Kỷ-niệm bách-chu-niên ông Pasteur

Hai trăm học-sinh nước Bỉ sẽ đến dự lễ kỷ-niệm ông Pasteur tại Cao-đẳng học-đường Sorbonne.

Báo *La Liberté* có đăng chương-trình các việc lễ-nghi về ngày kỷ-niệm như sau này : Ngày hôm thứ nhất, thì quan Giám-quốc sẽ làm lễ khánh-thành kỷ-niệm tháp dựng ở Cao-đẳng học-đường Sorbonne, rồi đến lễ khánh-thành viện Vệ-sinh để kỷ-niệm các công việc sáng kiến và khai phát về khoa vi-trùng-học, sau chúng đến một cuộc đấu-xảo vệ-sinh của liệt-quốc gọi là cuộc đấu-xảo bách-chu-niên ông Pasteur.

Cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-âu

Pan ban coi về việc các co bể Đông-âu, và các dân về giáo Thiên-chúa đương làm việc rất là siêng nắng. Báo *Le Temps* có nói theo như người Thổ-nhĩ-kỳ, thì cuộc hội-nghị không có điều gì là đáng lo. Cái vấn-đề co bể thì có thể coi như giải-quyết xong rồi vậy. Còn như việc phái-bộ nước Nga kêu rằng không được dự vào cuộc hội-nghị riêng của các phái-bộ Đồng-minh và phái-bộ nước Thổ-nhĩ-kỳ về việc các co bể Đông-âu, thì nó đông xét ra việc ấy không có lẽ. Thực thế, các cuộc hội-nghị của các nhà giám-định Đồng-minh và Thổ-nhĩ-kỳ, toàn là những cuộc hội-nghị riêng, chứ như những cuộc hội-nghị công thì bao giờ phái-bộ nước Thổ cũng được dự cả.

Giải thưởng Nobel về cuộc hòa-bình

Giải thưởng Nobel về cuộc hòa-bình đã phân cho bác-sĩ Nansen.

Quan Clémenceau tại Hoa-kỳ

Ngày hôm chủ nhật quan Clémenceau nghỉ ở Pittsburg. Nay mai ngài sẽ diễn thuyết ở Chicago.

Có người hỏi ý kiến ngài về bài báo của quan Lloyd George mới rồi, ngài có nói rằng ngài cũng biểu đồng tình với quan Poincaré mà công-bố rằng nước Đại-pháp không muốn chiếm đất cát của nước Đức bao giờ.

Hội-đồng của người Hoa-kỳ coi về việc cứu-trợ các quận bị tàn phá tại nước Pháp có bá-cáo rằng hội-đồng ấy sẽ lập một trường học khán bộ đàn-bà tại Paris.

Cuộc hội nghị của các quanthượng thư Đồng-minh tại Londres

Ngày hôm chủ nhật, bốn quan thượng-thư Đồng-minh đã đồng ý nhau mà công-nhận rằng các điều khoản của nước Đức hứa với Đồng-minh đề xin được triển hoãn trái khoán, xét ra không đủ oản bằng.

Buổi sáng M. Poincaré, M. de Lasteyrie cùng các quan thượng-thư nước Bỉ, và viên đại biểu nước Ý tại hội-đồng bồi thường đã hội nghị riêng với nhau.

Nguyên là buổi sáng thì các quan thượng-thư nước Anh hội-nghị, buổi chiều thì họ nghị-viện nước Anh hội-nghị nên cuộc hội nghị của các quan thượng thư Đồng-minh phải hoãn đến hồi 16 giờ 1/4.

Việc nước Chili

Sáng hôm thứ hai, ở Santiago có động-đất dữ dội.

Việc nước Hy lạp

Các báo nói rằng có lẽ ở Athènes từ nay tòa án cách mệnh không kết án xử-tử những tội-nhân nữa.

Việc nước Lithuanie

Phái-bộ của nước Lithuanie tại hội-đồng chế giám quản bị đã bá cáo rằng nước ấy sẵn lòng giảm bình ngạch xuống làm một phần chia từ ngày nay.

Hiện đã có ủy hội-đồng soạn các điều khoản quan hệ về cái tranh đoan của hai nước Ba-lan và nước Lithuanie.

Thị-giá quốc-trái : 3 %. 59.65. — 5 %, 1915 1916 76.05. — 4 %. 1918 63.20 — 5 %. 1920 87 90. — 6 %. 1920 89.05.

Tin Trung-hoa

Ngày 7 Décembre

Việc Bắc-kinh

Ngân-vân-Đăng lại định ra tổ-chức Nội-các, có gửi lời Cao-lãng-Uất nói với Lê-nguyên-Hồng, nên để hỏi quốc-hội được đồng ý đã rồi sẽ chính thức tựu nhiệm, chứ không muốn thợ lý như Vương-sủng-Huệ.

Tào-Côn tỏ ý chẳng Lê-nguyên-Hồng muốn để Tao-Huệ trưởng bộ Tài-chính.

Việc Hà-nam

Đảng giặc Hà-nam đưa thư cho Ngô-bội-Phu đòi trăm vạn đồng bạc quân-lương mới chịu biên vào quân-đội, phụ theo kỷ-luật, không làm loạn nữa.

Công-sứ Anh, Pháp, Mỹ và Ý đưa giấy cật trách chánh-phủ Bắc-kinh, lợi rất cường ngạnh, đòi lập tức phải trả các người giáo-sĩ bị đảng giặc Hà-nam bắt hôm trước. Bộ ngoại-giao Bắc-kinh chuyển điện cho Ngô-bội-Phu nói phải thiết pháp trả liệu việc ấy thế nào cho ổn thỏa.

Tin Lưu-quân Hùng

Lưu-quân-Hùng sang bệnh chưa đến Hạ-môn nhận chức đốc-biện quân-vụ Phúc-kiến.

Tin Lâm-Hổ

Lâm-Hổ ở Hổ nam định qua Quảng-đông thương-nghị với Trần-quýnh-Minh về việc Quảng-tây, vì Trần còn đương bối rối về việc Phúc-kiến, chưa có thể giúp Lâm được. Lâm lại đi Thượng-hải.

Các học-đường ở Đông-pháp đối với ngày kỷ-niệm Pasteur

Mới đây quan Đông-pháp Học-chánh Tổng-trưởng *Blanguernon* đại-nhân có thông-tư cho các quan Giám-đốc Sở-đẳng Học-chánh các xứ trong cõi Đông-pháp, các quan Đốc-học các trường đệ nhị cấp khắp trong xứ, cùng các quan Chưởng-giáo các trường Trung-học Tây ở Hanoi một tờ chu-tri đại ý nói rằng ngày 27 Décembre tới nơi này là ngày kỷ-niệm nhất bách chu-niên của *Pasteur* tiên-sinh, vậy tới ngày ấy, tất cả các học-đường trong cõi Đông-pháp đều phải làm lễ kỷ-niệm ấy. Lễ kỷ-niệm này làm rất giản dị, các ông giáo-sư chỉ nên giảng thuyết cho học-sinh biết cái công-đức của *Pasteur* tiên-sinh một cách rất rõ-rệt, khiến cho các học sinh phải cảm-động và biết lấy sự-nghiệp của tiên-sinh mà làm gương soi sáng ở đời.

Cái ý-khiến mới hay thay ! Quan Học-chánh Tổng-trưởng rất cái lịch trên này thật có hàm một cái ý nghĩa rất sâu-xa thâm-thúy, chắc rằng lệnh ấy ra thì tất cả các thầy trò Tây Nam ở các học-đường Đông-pháp ta sẽ đều nô-nức hoan nghênh, mà cái ngày kỷ-niệm nhất bách chu-niên của một vị cứu nhân độ thế là *Pasteur* tiên-tinh sẽ thành ra một ngày kỷ-niệm chung cho cả xứ Đông-pháp ta cũng được dự phần nữa.

Những người thức-giả, ai cũng biết *Pasteur* tiên-sinh là một người có công to trong Y-học-giới nước Pháp, mà là một vị ân-nhân của nhân-loại khắp hoàn cầu, vậy cái ngày kỷ-niệm của tiên-sinh tưởng không một ai là nên quên, mà cái lịch-sử của tiên-sinh tưởng ai cũng nên biết vậy.

[illegible] ngày 27 tháng Décembre năm 1822, ở thành *Dôle* thuộc về quận *Jura* bên nước Pháp. Tiên-sinh vốn là dòng-dõi nhà lương-thiện, tổ-tiên xưa vẫn có tiếng là trung-hậu hiền-hòa. Khi còn thơ nhỏ, *Pasteur* tiên-sinh theo học tại trường Sơ-đẳng làng nhà, rồi sau lên học tại trường Trung-học *Arbois*. Tiên-sinh là một người học-trò rất tốt, phàm các bài vở ở nhà trường, tiên-sinh đều làm rất kỹ-càng cẩn-thận. Khi mười lăm tuổi, tiên-sinh được bổ làm phụ-giáo tại trường Trung-học *Besançon* ; nhờ thế mà kiếm được ít tiền để cố công học-hành nghiên-cứu về khoa học. Bước đầu đã sớm kiếm được đồng tiền như thế, *Pasteur* tiên-sinh rất lấy làm hả dạ mừng lòng, vì từ đấy tiên-sinh đã tự thực kỳ lực được, không phải ăn tiêu vào tiền của cha mẹ nữa. Đồng tiền tiên-sinh kiếm được, tiên-sinh lại khéo dè-dặt tiết-kiệm, không những chỉ đủ chi tiêu riêng cho mình mình, lại còn nuôi được đàn em bé đỡ cha mẹ mà cho đi học ở các trường xa nữa. Tiên-sinh tuy còn ít tuổi, mà đã sớm tỏ ra người rất có chí khí, có can-đảm, trong trí lúc nào cũng có mạ-lệ tự tân và cố tìm tòi để lập thân cho nên người có ích.

Sau khi *Pasteur* tiên-sinh đã thi trúng các kỳ tốt-nghiệp rồi, thì tiên-sinh chỉ lưu tâm nghiên-cứu riêng về môn khoa-học thôi. Các anh em bạn hữu thấy tiên-sinh ngày đêm cứ cắm đầu cắm cổ nghiên-cứu về khoa học như thế, thường hay nhạo-chế tiên-sinh mà gọi tiên-sinh là : « Cột phòng thí-nghiệm tiên-sinh » !

Pasteur tiên-sinh bẩm tính hơi chậm chạp, nhưng tiên-sinh có cái trí kiên-nhẫn quả-quyết lắm, phàm tiên-sinh đã để tâm thí-nghiệm khảo-cứu một điều gì, thì dù phải dụng công đến hàng tháng hàng năm, tiên-sinh cũng không nài không quản, quyết sao cho kỳ được thành hiệu mới nghe. *Pasteur* tiên-sinh thật không hề có cái tính tự tin tự ái bao giờ, thường thường tiên-sinh vẫn tự vấn tâm một cách rất nghiêm-ngặt để mà tu tỉnh lấy thân. Tiên-sinh lại là người có tính trung-hậu thực-thà rất mực, cho nên dù là kẻ phản đối tiên-sinh cũng phải yên trí để tâm mà tin tiên-sinh được.

Thoạt kỳ thủy *Pasteur* tiên-sinh khảo cứu tìm ra được cách chế men làm rượu *bia*, làm rượu vang, và làm dấm chua ; nhưng đó chẳng qua là một cái sơ-đẳng-điểm trong cái sự-nghiệp khảo-cứu về khoa-học của tiên-sinh chưa lấy gì làm quan-trọng lắm. Sự-nghiệp của *Pasteur* tiên-sinh tự những lúc sau này mới thật là quan-trọng :

Năm 1860, *Pasteur* tiên sinh khảo nghiệm ra rằng ở trong vùng không-khí bao bọc khắp trái đất ta ở, có không biết cơ-man vàn-mô nào là những giống trùng bé nhỏ li-ti, tức ngày nay ta gọi là giống vi-trùng vậy. Những giống trùng ấy thường sinh ra các bệnh tật cho người ta. — Song làm thế nào mà thí-nghiệm cho rõ-rệt cái lý-thuyết ấy được ? Đương thời bấy giờ, các nhà bác-học đều cực lực phản-đối tinh-sinh về điều ấy. *Pasteur* tiên-sinh bèn quyết chí khảo nghiệm cho ra : Tiên-sinh bèn lấy những cái lọ nhỏ chứa không-khí đã mọi nơi đề khảo-nghiệm, lọ thì chứa không-khí lấy ở trong phòng ngủ, lọ thì chứa không-khí lấy ở ngoài phố-xá, lọ thì chứa không-khí lấy ở nơi đồi núi, rồi thì tiên-sinh dùng kính hiển-vi và các phương-pháp hóa-học mà khảo cứu mãi, thì nghiệm biết được rằng không-khí ở tỉnh-thành phố-xá thường chứa nhiều giống vi-trùng hơn không-khí ở các miền thôn giã, và ở các nơi đồi núi thì hễ càng lên cao, không khí lại càng ít có vi-trùng.

[illegible] lưu tâm khảo cứu về giống vi-trùng thì sực ở miền sông *Rhône* có xảy ra bệnh dịch tằm tai hại lắm, người ta bèn cầu cứu đến tiên-sinh ; tiên-sinh lấy kính hiển-vi xét thì quả tìm được giống trùng dịch lấy, tiên-sinh bèn chế ra phương thuốc trừ trùng dịch tằm, bảo cho dân cư theo, thì quả nhiên cứu hại được nhiều lắm.

Ở miền *Beauce* lại có xảy ra bệnh dịch cừu, làm cho giống cừu bị chết về bệnh ấy không biết cơ man nào mà kể. Các chủ nuôi cừu đều đã xón-xác lao-đao, hầu mất nhà cửa vì nghề nghiệp. *Pasteur* tiên-sinh thấy đồng bào gặp cơn trới tra tai khốn-đốn như thế, liền ra tâm nghiên-cứu về cái căn-nguyên bệnh dịch cừu, thì quả nhiên tiên-sinh lại tìm ra được phương thuốc để trừ giống trùng ấy. Phương thuốc ban bố ra, dân sự theo dùng để điều-trị giống dịch cừu, thì quả có hiệu nghiệm, cứu được cái nạn toi cho dân gian nhà, mà những riêng một miền *Beauce* năm ấy nhờ có phương thuốc của *Pasteur* tiên-sinh mà đỡ hại về cái nạn toi cứu được đến 20.000.000 phật-lăng có lẻ.

Kế đấy *Pasteur* tiên-sinh lại khảo cứu tìm ra được thứ thuốc chữa bệnh *charbon* ở các loài súc vật, bệnh *choléra* ở giống gà và bệnh *rouget* ở giống lợn, toàn là những bệnh hằng năm hay xảy ra những một miền quanh kinh-đô *Paris* cũng làm chết toi đến hàng triệu giống súc-vật.

Cũng lại giảng hỏi lúc ấy, ở thành *Marseille* có xảy ra bệnh dịch tả rất dữ dội, truyền lan mãi đến kinh-đô *Paris*. *Pasteur* tiên-sinh nghĩ bụng rằng cái bệnh truyền nhiễm ghê gớm ấy chắc cũng bởi một giống vi-trùng mà sinh ra ; tiên-sinh liền thân đến ở giữa một nhà thương chữa người bị bệnh tả, để mà khảo cứu về giống trùng độc ấy, thật là liều mình vào trong vòng nguy hiểm để mà tìm cho ra cái bệnh-căn để cứu chữa cho đồng-bào. — Có người thấy tiên-sinh liều mình vào vòng nguy-hiểm như thế, bèn bảo tiên-sinh rằng :

— « Gớm ! Ngài khảo-cứu về những việc nguy-hiểm như thế, tất phải có can-đảm lắm nhỉ ? » Tiên-sinh liền khẳng-khái đáp :

« Vẫn biết là nguy-hiểm, nhưng còn nghĩa-vụ ta thì sao ? »

(Còn nữa)

Vũ-ngọc-Cũng

VẦN VUYÊN

Vịnh chữa Ngu-khờ

Ba nghìn thế-giới làm nơi sinh,
Mà cảnh Ngu-khờ khéo hiện-hình.
Ý-hệt mấy phen rong cảnh thuở,
Trên cây ếch-ọp chim nghe hót,
Lần-dần vài lớp cỏ chiều thanh.
Đầy nước thung-thăng cá lặng lánh.
Dám hỏi chủ-trương ai đó tá ?
Hầu người ta tuyên lấm công-trình.

Nguyễn-đức-Tri.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ - Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Bảo-tồn Không-học

Đọc sách của thầy mình

Loại thứ XII

Nói về cách dùng người

(Tiếp theo)

336 Tử-Du vi Võ-thành tể. Tử viết : Nhữ đắc nhân yên hồ ? Viết : Hữu Đàm-đài-Duyệt-minh, giả, hành bất do kính, phi công sự vị thường chí ư Yển chi thất dã.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Ung-dã tờ 15)

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Du làm quan tể ấp Võ-thành. Đức Khổng-tử hỏi rằng « Mày có được người nào giỏi không ? Ông Tử-Du thưa rằng « Có người Đam-đài-duyệt-minh, đi không theo đường tắt, không phải nhân việc công không từng đến ở nhà Yển (tên ông Tử-Du) này. Người chính-đại quang-minh như thế, tưởng đáng gọi là người hiền vậy.

337. Qui-Khang-tử vấn : Trọng-Do khả sử tòng chính dã dư ? Tử viết : Do dã quả, ư tòng chính hồ hà hữu. Viết : Tứ dã khả sử tòng chính dã dư ? Viết : Tứ dã đạt, ư tòng chính hồ hà hữu. Viết : Cầu dã khả sử tòng chính dã dư ? Viết : Cầu dã nghệ, ư tòng chính hồ hà hữu.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Ung-dã tờ 14)

DỊCH NGHĨA — Người Qui-Khang tử hỏi : Thầy Trọng-Do khả khiến làm việc chính được không ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Trò Do là người quả-quyết, làm việc chính có khó gì. Lại hỏi : Thầy Tứ khả khiến làm việc chính được không ? Ngài đáp : Trò Tứ là người thông-đạt, làm việc chính có khó gì. Lại hỏi : Thầy Cầu khả khiến làm việc chính được không ? Ngài đáp : Trò Cầu là người nhiều tài nghệ, làm việc chính có khó gì.

338. Tử ngôn Vệ-Linh-công chi vô đạo dã. Qui-Khang-tử viết : Phù như thị hề nhi bất tàng. Khổng-tử viết : Trọng-thúc-Ngữ trị tân-khách, Chúc-Đà trị tôn-miếu, Vương-tôn-Giả trị quân lữ, phù như thị hề kỳ tàng.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 15).

DỊCH NGHĨA Đức Khổng-tử nói chuyện vua Linh-công nước Vệ là người vô đạo. Người Qui-Khang-tử hỏi : Nếu như thế sao mà không mất nước ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Nước Vệ có người Trọng-thúc-Ngữ giữ việc tiếp tân-khách, quan Chúc tên Đà giữ việc tế-tự nhà tôn-miếu, người Vương-tôn-Giả giữ việc quân-tử ; dùng được những người giỏi như thế, việc gì mà đến mất nước.

339. Tử viết : Ổ tử chi đoạt chu dã. Ổ Trịnh thanh chi loạn nhã-nhạc dã. Ổ lợi khẩu chi phúc bang gia dã.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Dương-Hóa tờ 29)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Ghét màu tía nó là gián-sắc mà cướp mất màu đỏ là chính-sắc. Ghét tiếng nhạc nước Trịnh là dâm thanh mà làm loạn mất tiếng nhã-nhạc là chính-thanh. Ghét kẻ miệng nói khéo làm hoại loạn mất lẽ phải là hại mà đến khuynh-phúc cả nước nhà.

Loại thứ XIII

Nói về cách xem người

340. Tử viết : Thị kỳ sở dĩ, quan kỳ sở do, sát kỳ sở an, nhân yên sưu tai, nhân yên sưu tai.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Vi-chính tờ 4)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Xem người trước phải coi công việc của người ta làm thiện hay là ác, sau lại đò xem bởi cớ gì mà làm thiện, sau lại xét cổ thật yên tâm về sự làm thiện ấy hay không, xem người mà tinh tường như thế, thì người nào còn giấu ta được nữa, người nào còn giấu ta được nữa.

341. Tử viết : Quân-tử chu nhi bất tỉ. Tiểu-nhân tỉ nhi bất chu.

(Xem trong bộ Tử-thư chính văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Vi-chính tờ 4)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói: Người quân-tử xử với người rộng-rãi mà không có phe đảng, kẻ tiểu-nhân xử với người có phe đảng mà không được rộng-rãi. Người quân-tử với kẻ tiểu-nhân khác nhau như thế.

342. Tử viết : Quân-tử hoài đức. Tiểu-nhân hoài thổ. Quân-tử hoài hình. Tiểu-nhân hoài huệ.

(Xem trong bộ Tử-Thư chính - văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Lý-nhân tờ 9).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử nói : Người quân-tử chỉ để bụng về cái đạo-đức của mình, cầu cho được tấn-tới. Kẻ tiểu-nhân thì chỉ để bụng về cái chỗ ở của mình, cầu cho được yên ổn. Người quân-tử chỉ để bụng về hình-pháp mà hết sức giữ mình. Kẻ tiểu-nhân thì chỉ để bụng về lợi-lạc mà tính bề yêu-hãnh.

343. Tử viết : Quân-tử dụ ư nghĩa, Tiểu-nhân dụ ư lợi.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Lý-nhân tờ 9).

DỊCH NGHĨA — Đức-Khổng-tử nói. Người quân-tử hiểu rõ về điều nghĩa, việc gì cũng vị nghĩa mà làm. Kẻ tiểu-nhân hiểu rõ về điều lợi, việc gì cũng vì lợi mà làm.

344. Tử viết : Quân-tử bất khả tiểu trí nhi khả đại thụ dã. Tiểu-nhân bất khả đại thụ nhi khả tiểu trí dã.

(Xem trong bộ Tử-Thư chính - văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Vệ Linh-công tờ 22).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng - tử nói : Tài người quân-tử không có thể lấy việc nhỏ biết được mà thu-dụng được việc lớn. Tài kẻ tiểu - nhân không thu-dụng được việc lớn mà có thể lấy việc nhỏ biết được.

(Còn nữa) D. B. T.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các tiệt-qui ông nào mua thì gửi tiền cho ; bổ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. ✓ Mua báo khi tính từ rằm hoặc mồng một tháng ây trở đi cho gọn.

Dư luận Nam-kỳ

Mong điều thiệt-nghiệp

(Tiếp theo)

Bài trước bỉ-nhơn có so ước cho đồng-bào Nam-kỳ ta kíp chuyên nghề nông cho thiệt nghiệp. Mà bài ấy lời chưa cạn, lý chưa cùng, nên bỉ-nhơn xin nhắc lại một vài đoạn tiếp theo cho khỏi gián đoạn.

Ruộng cả xứ Nam-kỳ ta, hễ nhà nông làm thiệt nghiệp thì đồ đồng một mẫu ruộng đặng một trăm tới trăm rưỡi giạ, làm luôn lát không thiệt-nghiệp thì một mẫu chừng năm tới lám chục giạ mà thôi. Mà cả xứ Nam-kỳ ta số ruộng đã mở-mang cày cấy đặng một triệu hai mươi lăm muôn mẫu, cày cấy sanh ra lúa xay đặng một triệu hay chục tấn gạo, bán cho ngoại-quốc xuất càng trót triệu tấn, còn bao nhiêu trong xứ đủ ăn. Chiếu theo số đó mà tính, thì nếu dân Nam-kỳ ta làm ruộng cho thiệt-nghiệp thì lúa hột đặng hội thêm một phần ba. Là bảy giờ đặng một triệu 70 muôn tấn, mà làm thiệt-nghiệp thì số đặng hai triệu hai muôn bảy ngàn tấn vậy. Lời luận đây là sự nhà nông đã có thể-nghiệm, chẳng phải vọng-ngôn, vậy các điền-chủ các tá-canh rằng làm cho thiệt-nghiệp thử coi, rồi mới tin lời bỉ-nhơn nầy là hiệu nghiệm.

Nghề sĩ bấy lâu cũng vậy, tinh học mà trau dồi hình thức, chớ chưa thấy ai tinh học mà nung đúc tinh-thần, cổ học mà làm quen cho vinh diệu lấy phận mình, chớ không thấy ai học máy móc các nghề và buôn bán đặng lo làm việc lợi chung trong xứ sở. Việc nói mà nghe, vốn không phải trách, đối cho ai cũng thế gắp thì nào làm thì nấy. thẳng thẳng mà xảy theo vòng theo nẻo, trước thấp sau cao. Bấy lâu không người thì phải học làm quan làm việc cho có người, chớ nay đã đã người rồi thì phải lo học các nghề công thương cơ kỹ mỗi nghề học thông rồi phải làm cho kinh-lịch, tay làm mất thấy mỗi cho thiệt hành, mới đỏ, cũ hay trước vụng, sau khéo. Cách học phải chia ra ba bực, 1· bực giản thì phải học cho đến Tú-tài, Cử-nhơn và Tấn sĩ, 2· bực cả ấn phải học cho có bằng cấp tốt nghiệp sẽ thôi, 3· bực nhà nghèo cũng rán đặu sơ-học rồi học thêm trường Trang-đẳng vài ba năm nữa. Trong ba bực đó cũng phải học chuyên môn tùy tài mình mà học, miễn là các khoa học kỹ nghề nào, người nghiệp khác, học cho đã thì thôi. Mà văn-chương bắt toán của Pháp thông rồi, nghề nghiệp cơ khí thuộc rồi, cũng phải học tiếng Hồng mao và tiếng Khách-trú cho đủ nghe đủ nói mới đặng. Chừng trong xứ anh tài sẵn đủ, mới cất xuống làm công-nghệ, lập hàng để bán buôn, rồi bàn hiệp mới đóng người hùn muốn. Vì người làm chỗ tinh thông, người làm công lâu thuộc, người có bản-cũng thạo việc, kẻ biết lo, người biết làm, kẻ biết nghề, người biết xem xét, thì kẻ làm không dám sơ sẩy, người hùn hiệp cũng chăm chỉ chẳng bỏ qua, đặng vậy có lo chi là làm không nên việc. Ấy là học cho thiệt học, đem tài ra mà khai hóa cho quê hương, nông cho thiệt nghiệp nông, sẵn của làm lợi-lợi chung cho xứ sở. Nếu học như xưa nay thì đã tài làm Ký-lục Thông-ngôn chớ có học sinh-tế phó-thông chi, mà phòng mở cuộc khi bảy nghề bọ

Đồng-bào ta nay mà muốn cho mau tấn-bộ thì lâu phải nhọc yêu cầu điều chi cho viễn vọng, sẵn bên bỉ nhơn đây là nghề nông, sẵn trước mặt mình đây là học. Vậy thì các điền-chủ ra công võ rượng, các tá-canh rằng gắng thiệt-hành, làm một công rượng ngày nay cho bằng một công rưỡi ngày xưa, thì tiền bạc nó tăng thêm bằng một phần ba nữa trong ngày trước. Nghề học thì học thêm cho đông, rằng thêm cho giỏi, tài thêm cho đã. sức thêm cho dư, kẻ làm việc, người làm nghề, kẻ bán buôn, người dạy dỗ. Xóm mở-mang đường trí thức cho nhau, dìu dắt tấn-tới cho nhau, nương đỡ sự yếu đuối với nhau, chỉ về sự hư hèn cho nhau. thương yêu nhau, tin cậy nhau kẻ giàu ra của, người có tài ra công, người có công phải gắng sức làm sinh lợi cho người có của. Làm như vậy tay không giúp cho kẻ nghèo, mà cũng như có giúp, kẻ nghèo tới làm mướn, ăn tiền tháng hoặc lãnh tiền tuần, lợi nhiều thì cho tiền công nhiều, sẵn chỗ làm ăn, khỏi lo đói rách. Người ở đời nói cho thiệt lới, ở cho thiệt tánh, học cho thiệt sức, làm cho thiệt công, điều thiệt là điều nên. điều giả là điều hư, xin mỗi việc mỗi làm cho thiệt. Cuộc làm ăn ở đời cũng tỷ như dòng nước chảy dưới sông kia, hễ giọt nước chảy mạnh thì sông sâu, giọt nước chảy lỏ-đỏ thì lạch sông phải cạn.

Đời này tuy là đời thiên-hạ đua tranh quyền lợi, mà biết lợi ấy ở đâu mà đua tranh như thế, lợi ở nơi trời đất, tuy là mò-mò mặt-mịt mà có lợi tự-nhiên, hễ có trí có tài thì mới thấy cái lợi ấy động. Móc đất lên lấy lợi, vạch trời ra lấy lợi, lội ngoài biển mà lấy lợi, treo trên non mà lấy lợi, lợi ở chung trời, hễ biết thì tìm ra, không siết đầu kiếm hoài cũng không đặng. Bởi làm sao mà biết, vì học mà biết, vì biết mà khôn, chim có cánh mới biết bay, người có học mới có trí-tài. Hễ tri thông thì biết biến hóa, biết biến hóa mới phát tài năng, mà người có tài năng thì danh lợi ở trong lới nói, ở đầu ngòi bút viết. Cạnh-tranh là cạnh-tranh như vậy, cạnh-tranh mà có lương-tâm, vậy là cạnh-tranh văn-minh. Còn thấy ai làm có lợi thì kiếm thế mà giành, thấy ai làm có danh kiếm chuyện mà choán, thấy người yếu đe người mà giựt, thấy người nên phá người cho hư, ấy là cạnh-tranh gian-manh, dầu đặng cũng không ai khen, có giỏi vậy cũng không ai phục. Cho nên người đời học hành rằng cho thiệt-nghiệp, ăn ở phải giữ cho thiệt lòng, muốn cho bền vững cuộc tương lai, thì phải nông-tang cho kịp chúng, Đừng nói chi học thiệt-hành, công thiệt-nghiệp, một kẻ đại kia mà cho thiệt đại cũng có người thương, ấy là lời luận cho thiệt cùng, có ấp-chất xin khán quan miễn nghị

(C. L. B.) Nguyễn-thế-Ngọc

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 13 Décembre nầy, giá bạc ở kho Nhà nước định là 1 f. 50.

Hội-đồng chính-phủ. — Các quan chức cũng các ông hội-viên các hội ở Nam-kỳ và Cao-mên có chân Hội-đồng chính-phủ đi xuống tàu *Orénoque* ở Saigon chạy ra Bắc sáng hôm nay lối 8 giờ. Chừng ngày 16 thì tới nơi.

Khánh-thành Hội-chợ. — Đến chủ-nhật sau 17 Décembre hồi 9 giờ sáng thì Hội-chợ Hanoi sẽ khánh-thành, có quan Toàn-quyền đến chủ lễ.

Ông hội-trưởng và các ông có chân trong hội-đồng tổ chức sẽ đón quan Toàn - quyền tại trước nhà Nông-thương bảo-tàng-viện. Phường nhạc binh sẽ đến thổi tại Hội-chợ.

Suốt trong thời-kỳ Hội-chợ thì các gian hàng, ngày nào cũng mở (chủ-nhật và ngày lễ cũng vậy) từ 8 giờ cho đến 18 giờ 30. Từ 19 giờ trở đi thì tắt đèn điện ở trong các gian bày hàng và những người không có giấy thông hành riêng của phòng ấy-viên Hội-chợ phát cho thì cấm không được qua lại.

Trong những giờ mở Hội-chợ thì cấm xe không được vào. Duy những người già, người ốm, người tàn tật thì được phép đi xe, nhưng chỉ được đi từ khoảng 12 đến 14 giờ mà thôi, chủ-nhật với ngày lễ thì cấm.

* *

Sáng hôm qua Hội-đồng tổ chức Hội-chợ đã nhận cái dấy nhà mới cả thảy 48 gian của nhà thầu khoán mới làm xong. Nhà làm khá gấp quá.

Mong rằng dấy nhà lấy sẽ được chắc bền không như mấy năm trước đang đờ đang đỗ xuống vừa hại công quỹ vừa hại mất mấy người vừa thợ vừa phu

Cái quà vua xứ Annam-sang gửi tặng Hoàng-thượng. — Chuyến tàu *Paul Lecat* tới Saigon vừa rồi có chở hai con sư-tử con rất đẹp của vua xứ Abyssinie gửi tặng ông Khải-định Hoàng-đế. Hai con sư tử ấy ngày đâu đã đưa xuống tàu *Orénoque* để chở đến Tourane rồi đem về Kinh.

Quan docteur Bargy. — Quan *docteur* Bargy nguyên chánh đốc nhà thương chữa mắt ở đường Huế về hưu tại qui-quốc độ trước, ngày 10 Novembre vừa rồi đã xuống tàu *Nagasaki Mara* của Nhật ở Marseille đi sang Thượng-hải mở một phòng thăm bệnh riêng.

Quan thủ hiến Quảng-châu-loan. — Quan cai-trị Krautheimer thủ hiến tại Quảng-châu-loan cung chức.

Bà Isis bị bắt ở Thượng-hải. — Báo *France Indochine* có đăng rằng :

Độc giả chắc còn nhớ rằng độ trước có một người đàn bà xem số tự đắc giới làm là Mme Isis có qua Hanoi mấy bữa, lúc bấy giờ bản báo đã đăng rằng mụ vội đi là có ý đánh lừa người ta.

Các nhật-báo Hương-cảng sang ngày hôm nay có cho ta hay rằng ngày 4 Décembre vừa rồi Mme Isis đã bị quan Mĩ bắt ở Thượng-hải. Hôm sau quan tòa lại Mĩ bắt đi lấy cung nhưng tòa lại không xử vì mụ không phải là người Mĩ. Quan Điện-lý định rằng nếu không bắt mụ được thì sẽ bắt chồng là kẻ đồng mưu với mụ vì người chồng là người Mĩ. »

Nguyên Mme Isis làm ở đây đi thì lường tiền của mọi người, từ các nhà báo cho đến các hàng com và cô, ở Haiphong cũng vậy. Lúc mụ đi thì các nhà ấy có gửi đơn sang kiện tại tòa Lãnh-sự Mĩ ở Thượng-hải.

Ở Pháp một sang. — Trong những khách đi tàu Paul Lecat ở Pháp sang vừa rồi thì có ông Ed. Montès là chủ hiệu báo-chí lớn ở phố Paul Bert để tới Hanoi. Ông ở Pháp trong mấy tháng giới thì được nhiều sự lợi lắm là ông đã thân hành đến các hàng bán đồ hóa-chất, các hàng bán chữ lớn mà mua hẳng vạn bạc thuốc, để được thứ hảo hạng lại được cái giá rất rẻ.

Vì ông vừa mua xong thì đến tháng sau, cái giá thuốc bèn lấy tăng ngay lên, mà có lẽ giá thuốc còn cao lên nữa. Vì tận nơi mà mua cất như vậy thì vừa lợi cho mình, lại vừa lợi cho khách của ông nữa. Là cái giá ông bán cho khách lại hạ hơn là cái giá thật bây giờ.

Như vậy đáng khen cho ông, mà lại mừng cho những khách mua hàng của ông là được hưởng một cái giá đặc biệt nữa. Tính ông Montès thì ai cũng biết, ông tiếp mọi người một cách rất ôn tồn, tử tế. Ai có bệnh tật gì mà hỏi han thì ông cũng sẵn lòng chỉ bảo, chứa thuốc để không tốn mấy mà lại chắc chắn vì ông quen nghề chữa người Annam mình bèn nay đã lâu năm rồi. Nhưng điều ấy, chẳng nói thì ai đã qua hiệu thuốc Montès cũng đã biết cả rồi.

Vậy nay ta có lời chúc mừng ông đã tới Hanoi.

Đèn điện tại Hội-chợ Hà-nội. — Công-ty điện khí Đông-pháp đã thương-lượng với hội-đồng tổ-chức Hội chợ nay có lời để các nhà có dự cuộc Hội-chợ biết rằng ngài nào muốn mắc đèn tại các gian hàng của mình thêm vào số đèn của hội-đồng đã có thì nên đến ngay thương lượng với công-ty về việc ấy.

Các nhà hỏi chậm, nghĩa là sau ngày 15 Décembre, thì công-ty không có thể nhận lời được.

Hội Hồng-thập-tự. — *Số quyên ở Hongay* :

Société française des Charbonnages du Tonkin 100 p; MM. Jean Claude Gaillion 50 p; Basson 10 p; L. Manjol 10 p; Uhler 5 p; Cavillier 10 p; J. Lormerais 5 p; P. Pertuis 3 p; T. Bailis 3 p; B. Duchemin 3 p; R. Caulier 5 p; Devoste 3 p; Polge 3 p; Trouvé 2 p; Nhu-Thị 1 p; Dabremront 2 p; Chevalier 3 p; Nagelé 1 p; E. Gonnet 10 p; Fix 5 p; Marseit 1 p; Abammey 2 p; Bonvouer 2 p; Pulon 1 p; Feylu 1 p; Ameyrie 5 p; Bertrand 2 p; Blanc 5 p; Konnar 1 p;

(Xem trong thể bo, cột thứ hai).

N° 110

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Phạm-hải-Clu

Đạt-ta-nhan cười lên thành thách.

— Ồ ! Nga-hạ biết rằng tôn-ông sẽ cự lại, Tôn-ông sẽ đánh lộn với ta, mà nga hạ lại chắc rằng tôn-ông sẽ thắng, nhưng mà thế là nghịch mệnh. Tôn-ông cũng là nhà võ tướng, tôn-ông há chẳng biết cái kỷ luật là thế nào du.

Đạt-ta-nhan lên nhân rằng :

— Thằng bé qui tử ! Nó đoán cũng cao ; nó nói cũng phải !

— Tôn-ông cũng cho nga-hạ thua là phải, có phải không ?

— Phải, tử vọ gì mà đi ra đăng mặt phố, có thằng chó xà kia nó chờ, ta truốc ngày ra lối sau là tiện việc. Bất tất phải nói chi nhiều, xin công-tử chỉ theo cùng Tôn-nghiêm một đường nầy mà thôi.

— Đi cái !. . . Lệnh-tôn biết ta đã tại nhà Ba-lăng-sê, trừ ra một phần năm, còn thì . . .

— Nhưng mà, Đạt-ta-nhan tôn-ông hỡi, tôn ông nên khá dự phòng, nếu Tôn-ông mà trốn đi, thì thiên-hạ sẽ đồn hai điều . . . Trước hết họ cho rằng ông sợ.

— Ồ ! Ai nói thế cái đã ?

— Trước nhất là nhà vua.

— Ấu là . . . Hẳn nói cũng là phải. Ta sợ thật.

— Phần thứ hai nữa là họ cho rằng Tôn-ông biết mình là có tội.

— Tội gì ?

— Họ muốn buộc cho Tôn-ông cái tội gì thì buộc.

— Thế thì cũng phải . . . Nhưng chẳng lẽ công-tử bảo ta đi vào ngục Ba-sĩ-đích ru.

— Là-pha bá-tước cũng sẽ khuyên Tôn-ông như lời ngu-hạ vậy.

Đạt-ta-nhan nghĩ tơ nghĩ vẩn, rồi nói :

— Ta cũng biết thế, công-tử nói cũng phải, ta cũng chẳng chối đi đâu nữa. Nhưng mà nếu họ bỏ ta vào Ba-sĩ-đích thì làm thế nào ?

Ba-ôn có dáng trầm tĩnh quả quyết mà rằng :

— Chúng tôi sẽ xin kéo được Tôn ông ra

Đạt-ta-nhan cầm tay Ra-ôn mà nói ;

— Chà ! Chà ! Ra-ôn hỡi, công-tử nói điều đó rõ ra một cách can đảm. Độc là anh A tố, chớ không sai. Thôi thế tôi đi đây. Công-tử đừng quên cái câu nói cuối cùng của tôi nhé.

Ra-ôn rằng :

— Trừ ra một phần năm.

— Phải. Công-tử thật là nhiều kỳ nam-tử. Tả muốn công-tử nói thêm cho một điều nữa.

— Xin Tôn-ông cứ dạy cho.

— Nếu công-tử cùng Lệnh-tôn mà không kéo được tôi ở trong Ba-sĩ-đích ra, mà tôi chết ở trong đó . . . Than ôi ! Cái đó cũng là thường . . . Tôi cũng là một con người khá . . . mà sẽ phải làm một thằng tù khả ố . . . Nếu vậy thì xin đãi công-tử ba phần năm, mà kinh Lệnh-tôn một phần tư.

— Vũ-sĩ đi !

— Chà ! chà ! Vì dù Công-tử có dâng cái của đó mà xin lễ cho ta, thì cũng mặc ý.

Nói đoạn, Đạt-ta-nhan thất đại gươm vào mình, cầm lấy mũ, lòng cầm mũ lấy con mới, chìa tay với Ra ôn, thì Ra-ôn ôm choàng ngay lấy.

Khi Đạt-ta-nhan ra đến chỗ cửa hàng, thì đưa mắt nhìn mấy cậu bé nhà hàng, mấy cậu ấy được chứng kiến cái tấn kịch đó, thì vừa thích chí vừa có chút ấy náy trong lòng.

Phi-địch không phải là người bay chuyện, mà Đạt-ta-nhan ấy khi ấy còn lo nghĩ nhiều quá nên cũng chẳng buồn nói chuyện chi. Tới cửa hàng Ba-lăng-sê đến điện Lu-vê, không xa là mấy, trong mười phút thì hai người đi tới nơi. Bấy giờ trời đã tối. Phi địch dịch đi vào lối cửa sép Đạt-ta-nhan bèn bảo rằng :

— Đừng, đi đằng ấy lại thêm rối việc ra, đi ngay lối cầu thang nhỏ kia có được không.

Phi-địch theo lời của Đạt-ta-nhan bảo, bèn dẫn Đạt-ta-nhan đến trước phòng giấy của vua Lô y thập-tứ. Bên đó. Phi-địch thì lễ với người th-nhân của mình xong thì trở gót quay ra, không nói năng cần gì cả.

Đạt-ta-nhan chưa kịp nghĩ ra xem sao mà người ta lại không lối quan của mình, thì đã thấy cửa phòng giấy mở ra, một tên nội-thị gọi :

— Ông Đạt-ta-nhan.

Nhà Ngự-lâm sửa soạn áo mão, rồi bước vào, dương cặp mắt theo tảo, vẫn bộ rân mép ngày đó, cái tràn có vẻ điềm tĩnh quả quyết.

Bấy giờ nhà vua ngồi ở bàn đang viết. Khi mấy cái bước chân của nhà Ngự-lâm đã thình thình, không sai giảo, mà nhà vua cũng không hề giới ý đến, không buồn quay đầu cái đã.

Đạt-ta-nhan vào đến giữa phòng, thấy nhà vua không chú ý đến mình thì hiểu ngay rằng đó là vờ vĩnh, giáo đần như vậy định để thì hành một việc chi bất lợi cho mình chăng, bèn quay ngay lưng trông đi chỗ khác, tảng nhìn những bức tranh vẽ ở tường, và những nơi nề rèm ở trên trần. Vừa tảng nhìn như vậy, vừa nói thầm một mình rằng :

— À ! Ta đã trông thấy người từ lúc người còn nhỏ tí. Ta đã gửu cho người như con ta, ta đã phụng sự người như Chúa-trời, mà người muốn làm như ta ru !

— Không làm gì nỗi đâu. Thong thả rồi xem. Một người đã dám vuốt râu hùm ngủ, đã trèo được tay Giáo-chủ mà ông Giáo-chủ thực thọ kia đấy, thì người ấy cũng không phải là người vừa, thong thả rồi nhà người sẽ được biết tay.

Lúc bấy giờ vua Lô-y thập-tứ mới quay lại mà rằng :

— Khanh đấy ư, Đạt-ta-nhan ?

Đạt-ta-nhan thấy nhà vua quay lại thì tưởng quay lại mà rằng :

— Vâng. Tâu Bệ-hạ.

— Được, thế khanh lấy lệnh đó, trấn công xong cái nhé đi.

(Còn nữa)

(3) Nhà vũ tướng Thụy-sĩ nói lắng Pha-lăng rõ.

ĐỒNG-HỒ

đeo tay kiểu vuông

HỌC VÀNG, BẢO HÀNH 10 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng

Mặt sứ kim, có chữ đọ quang

Giá..... 8$50

BÁN TẠI HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

Hỏi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quán mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chút nào cả, nay hỏi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỏi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh khó gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhuyễn tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Khi tôi nói thế chắc quan trọng thế nào các người cũng không ! Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để nối dược, thì cũng sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao nhiêu đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nhiều bệnh đi mới được.

Vậy xét viết thư cho liền Rho-ché MONTÈS số 84 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSEROM** giá là 3 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì nông một thìa xúp, nồng một lọ, thì thấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSEROM

Một lọ. . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, lại có ích cho dân bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật trơn, thật tốt. Dầu có có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mài nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá cần hiệu *Monitor* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất hiệu nghiệm

(SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết **Pilules Pinck**

Một lọ. 4f. 45

Đổ 0$65 đến 0$70

Sáu lọ. . . . . 24 f. 60

Đổ 3$66 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc thau-bổ bổ huyết

Mỗi chai phần tư lít 1$00

Một lít 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et crémeux. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hay chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đừng bỏ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Đã càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng nó ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert. Hanoi

PHÚ-LÝ

Hỉ tín. — M. A-Dinh buôn bán ở phố Châu-cầu, ngày hôm nay đã làm lễ nghênh-hôn cho lệnh-để là M. Trương-kỳ-Chung. Vậy có lời mừng chú rể cô dâu, cầm sắt hòa hai, bách niên giai lão.

Cháy nhà. — Trưa hôm 3 Décembre, một nhà ở làng Lời (Thanh-liêm) vì đun nấu không cẩn, lửa bốc cháy lên bếp, dật-láng tuy hết sức chữa, song vì gió to, nên diên thiên mất 4, 5 nóc nhà, đồ đạc thóc lúa, thiệt hại cũng lắm.

Lại tối hôm 6 Décembre, một nhà ở Hòa-lạc (Kim-bảng) cũng phát hỏa, cháy mất 2 nóc nhà. Dân làng đã đem việc trình quan sở tại.

Chết vì sưởi ! — Một nhà kia, ở gần tỉnh lị, rét đốt củi sưởi, lửa cháy lên màn, người nhà dập tắt ngay được. Song rủ đến bà lão ở trong màn thì đã tắt nghỉ rồi.

Chẹt xe lửa. — Chuyến xe-lửa Hanoi-Phả-lý hồi 1 giờ 35 hôm 8 Décembre, về đến ga Văn-điển, chẹt phải một người con trai 21 tuổi, dập một tay một chân, và sây sát ở bụng cùng mặt mũi.

Xe-lửa dừng lại vực về nhà thương Phù-lý, song vết thương nhiều chỗ rất nặng, nên ngay chuyến xe-lửa 5 giờ 53 hôm ấy lại đưa lên nhà-thương Hanoi để điều-trị, chưa tường tính-mạnh ra sao.

NINH-BÌNH

Cuộc nói chuyện. — Hôm chủ-nhật 10 Décembre, hồi 3 giờ tối, tại hội Trí-tri có đặt cuộc nói chuyện. Ông Nguyễn-đăng-Kính là phó hội-trưởng nói về lệ-luật sở Bưu-chính và Điện-báo. Các hội-viên cùng bà con thân thuộc đến nghe rất đông.

Thoạt tiên ông nói về sự ích lợi của sở Bưu-chính là thế nào, rồi ông kể qua đến cách gửi thơ từ, hàng hóa, tiền bạc, đồ quí vật, cùng cách đánh giây thép nữa. Những điều đó từ dân ta chưa phải nên biết. Ông nói hơn một giờ đồng-hồ mới hết. Cử-tọa đều vỗ tay, khi ra về ai nấy đều lấy cuộc nói chuyện đó làm vui vẻ và ích lợi.

Hội Trí-tri tỉnh ta mới có cuộc nói chuyện lần này là lần đầu, mà chính ông phó hội-trưởng lại thế xướng ra, nay ông đã làm gương tốt đem việc ích chung ra nói cho mọi người nghe, mong rằng các quan viên hội cứ lần lượt ai biết điều gì hay cũng nên giảng thuyết cho đồng-bào nghe, đó mới là đợt tới được mục đích sâu xa lại chữ « Trí-tri » vậy.

Một người dự thính lại cáo

VIỆC KINH-ĐÔ

Quan Thanh-tra Học-chính đến Huế. — Vừa rồi có quan Thanh-tra Học-chính M. Bathelémy đến Huế để đi thu xét các trường lớn. Ngài có đến kiểm soát việc học chánh ở trường Quốc học từ ngày 25 đến 29 Novembre, qua ngày 6 Décembre thời ngài ra Hanoi.

Người không có óc. — Cách vài hôm nay có người đàn bà đến sinh con ở nhà bảo-sản Huế. Khi sinh ra được một tháng bé bỉnh hài chẳng có cái gì lạ, duy từ con mắt sắp xuống thời đỏ, mà từ con mắt sắp lên thời không có cái sọ dừa và não. Khi sinh ra được vài hôm thời nó chết.

園興東

ĐÔNG-HƯNG-VIÊN

HANOI — 90, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN

Giây nói số 222

HIỆU CAO-LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1893, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành nầy. Nhà cửa rộng-rãi lịch-sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để đặt tiệc to.

Các quý-khách muốn đặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn Tây đều làm được cả, và cách nấu-nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được phép bán cho cả binh lính Tây, Nam, vậy mời các ngài chiếu-cố cho.

Khen cho thực cũng nên tài

Có phần hơn trò xiếc ngoại-quốc

Hôi 9 giờ tối mời các ngài chiếu cố lại xem

TRÒ XIẾC VIỆT-NAM

Khai diễn ở **CHỢ HÀNG DA CŨ** *(Rue des Cuirs)*

Người (có cả đàn-bà Việt-Nam) và thú-vật làm đủ mọi trò lạ)

GIÁ CHỖ NGỒI

Lô. . . . . 3$00 một ghế
Hạng nhất.. 2 00 —
Hạng nhì. . . 1 50 —
Hạng bèn . . 0 50 —

Bán vé ở cửa diễn-trường suốt cả ngày, từ ngày 4 Décembre 1922.

8362

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Việc bắn phải người phu xe. — Trong số báo hôm qua có đăng rằng một người thầy thủ tàu *Paul Lécat* rút súng ra để đọa tin phải một người phu xe kéo xe cho mình. Người thầy-thủ ấy tên là M. Allais, đã bị sở Cảnh-sát kiện về tội vô ý làm người bị thương và dùng khí giới không có phép.

ĐẠI DIỄN

Ngày thứ năm 14 Décembre, hồi 21 giờ 15

Xiếc HARSMTON'S

BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỦ THỨ THÚ

Hát tại trước cửa nhà bát Tây

CÓ 30 NGƯỜI TÀI-TỬ RA TRÒ

Bọn này toàn là người mới cả

Rất lớn ! Rất đẹp ! Rất vui !

Quý-vị muốn mua vé trước thì xin đến tại nhà MM. Larrivé Frères số nhà 84, đường Jules Ferry, Hanoi, ở đó có bán vé luôn luôn trong mấy ngày làm trò.

Vậy trước hết xin hãy đến xem các giống thú của chúng tôi ! ! Nào là: voi, sư-tử, cọp, beo, gấu, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

GIÁ CHỖ NGỒI

Phòng 6 chỗ ngồi :	15$00	Ghế sang nhất.	1$00
Phòng 4 chỗ ngồi.	8 00	Ghế hạng ba	1 00
Ghế hàng trước.	2 00	Ghế hàng gỗ.	0 50

Những trẻ con và binh trở ra các hàng đội, được phép giá nửa tiền hạng nhì và sang ba trong ban ngày (*matinées*) mà thôi.

3263.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON

Giá mua đứng niên 5$00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người.

Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

Bảo được rắn mai to. — Ở gần Nam-giao có người nhà quê kia làm nghề tiều-phu, ngày thường vào nói Kim-ngọc hái củi. Một hôm đang bứt củi ở nơi gành đá nghe có tiếng gì động sàn sạt rất mạnh ở trong một cái hố gần bên. Anh ấy trông rõng con chồn thỏ gì chạy đoái xem thấy ở trong những đám cây rán nào mọc dưới hố có một khúc hình con rắn mai to bằng bắp tay người lớn, đang quất quả hình như con rắn đương đẻ với con gì. Anh ấy liền lại xem thời thấy một con rắn mai to dài chừng hai thước tây, miệng đang ngậm một con chồn cáo to bằng cổ chân toan nuốt, nhưng con chồn, hãy còn sống cứ cựa dẫy mà không chịu để cho rắn nuốt. Thành hai con chống cự nhau mãi. Anh ấy thấy thế, lặng im để xem một hồi lâu thời con rắn đã nuốt được con chồn nhưng vì con chồn to quá, con rắn hết sức mở miệng ra nuốt vào khỏi cổ thời chịu cứng phải há mồm ra mà không thể nuốt vào được nữa. Anh ấy thấy thế, bắt con rắn mắc cổ không cắn được mình, chạy tại lấy dây trói cứng cổ nó, rồi khoanh nó lại một khoanh mà gánh về. Nghe đâu anh ta đã bán con rắn ấy cho một người Khách được 15 p. 00.

Việc Nam-kỳ

CẦN-THƠ

Ăn cướp. — Đêm 22 rạng mặt 23 Novembre, lối 12 giờ khuya, Dương-văn-Hang là điền-chủ ở làng Thường-thạnh đang ngủ. Bỗng nghe có tiếng đóng cửa đùng đùng. Rồm ra kẹt cửa thì thấy một đảng ăn cướp chừng 12 đứa cầm súng và mác thong, tốp thì đứng vây xung quanh nhà, tốp thì phá cửa. Vợ chồng tài-gia hoảng kinh chạy trốn trong lầm lúa, thì lúc ấy ăn cướp đã xông vào nhà rồi.

Bọn ấy cạy 3 cái tủ, bửa mấy cái rương và cái tủ sắt, tom góp tài vật tính có 3,500 đồng rồi kéo nhau bước.

Trong bọn ấy tài-gia nhìn biết mặt tên Giỏi, Nhiều và Kích đều là dân cư tại đó. Tên Giỏi bắn 2 phát súng đặng đọa bàn cận, còn tên Nhiều và tên Kích bửa tủ sắt.

Khi ăn cướp đi rồi tài-gia la làng nỗi mõ lên, xóm làng chạy đến, thì ăn cướp đã đi xa rồi không thể truy cản được.

Bữa sau làng bắt ba tên : Giỏi, Nhiều và Kích đến tra hỏi thì chúng nó chối, nói rằng chúng nó chạy đến tiếp cứu, chớ không phải là nhập với bọn ăn cướp.

Vụ nầy còn đương tra xét.

BẠCH-THÁI-TÔNG

SỞ VẬN TẢI

80, Bd Carreau (Phố Nhà)

(ở gần La-ga Hanoi)

TÉLÉPHONE 312

Dọn nhà — xe đồ đục — xe hàng bán ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi hẳng xe ngựa.

Rất nhanh và cẩn thận

GIÁ RẤT RẺ

2891

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin cáo ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quán báo, chữa lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quán khác.

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đi nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

XIN XEM CHỚ KỲ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bách các bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

ED. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ tư :

TRẠI CHIÊU-QUÂN

Tích hát, nàng vui trò lắm xin mời các qui-khách chiếu-cố cho thì sẽ biết.

Tối thứ năm :

GIÀNG VIỆT-ANH BÁO CỪU

Tích này diễn vui trò lắm, xin các qui-khách đến xem sẽ biết.

CINEMA PALACE

(Nhà chiếu bóng lớn phố Paul-Bert)

Bắn lề từ thứ tư 13 đến thứ ba sau 19 Décembre 1922

TUẦN-LỄ ĐẠI-HỘI VÀ MỸ-THUẬT

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật 2 chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

Tuần lễ thứ hai từ thứ tư 13 đến thứ ba 19 Décembre 1922

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« LÔNG KẺ CẢ »

Bi-kịch chia làm hai thiên của soạn giả Séverin-Mars.

Thiên thứ hai

Nghỉ

SỰ NÁO-ĐỘNG CỦA À FATTY VÀ TÊN PICHATT

Hài-kịch buồn cười vô bờ bến

CẦN-CÁO

Tuần lễ sau sẽ chiếu phim

« CARMEN »

Rất đẹp, rất hay, có đàn, có múa, có nhiều mỹ cảnh trang hoàng

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TRANH VẼ

Bán buôn **Bán lẻ**

Bản-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhiều về các kiểu như là : kiểu thêu, tiểu đét, kiểu đen, kiểu giấy cướm vân vân.

Lại có nhận bán truyện **SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN** của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VÂN

Vẽ tranh, nề kiểu và nề truyện-thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

寶華行商河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thứ, không kể những đồ vàng bạc là vàng giả, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình hàng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm bu tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ trùn-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ, — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Cảo ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Bijoutier, n° 28, Rue des Pavies, Hanoi

Bộ Văn Hóa Giáo Dục và Thanh Niên (67-70) Tài liệu phục vụ học tập, nghiên cứu, không sao chép vì mục đích thương mại. Thư viện Đại học Cornell

Xin xem cho kỹ

Hiệu tôi có thuê gian bán hàng số 228, trong kỳ Hội-chợ năm nay.

Xin các ngài chiếu cố cho.

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
CHỦ HIỆU THUẬN-LỢI
SCULPTEUR
37, Hàng Mã-mây, Hanoi
2094

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng: phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem gián thư (timbres-postes), từ thứ 0$.10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu thì cần phải điều trị cho tới khi hết rễ mủ. Khi đã hết ra mủ rồi, nhưng nếu xem xét kỹ lưỡng trong mỗi sáng thức giấy khi đi tiểu tiện thì thấy có ra một thứ cặn đâm nhỏ và dài như sợi chỉ vậy, ấy là một cái tang chứng còn phải điều-trị bằng thuốc *santal monal*, nếu không thì bệnh ở bóng-quang và ở thận không thể nào tuyệt hết nọc được. Bệnh này nếu chưa tuyệt hết nọc mà để cười ngay vợ thì thực là một điều rất nguy hiểm cho dân bà, vì bệnh tất chuyển sang người dân bà làm cho sinh ra bệnh đau bụng ghê gớm rồi có thể làm mất đường sinh dục được.

Muốn chữa cho khỏi các bệnh ấy thì không cần gì bằng thuốc *santal monal* nữa. Thuốc này dùng theo cách hóa học mà bào chế ra, chuyên trị về chữa bệnh lậu và làm cho khỏi lây sang các cơ-quan khác nữa.

Không còn gì nguy hiểm cho bằng khi bị bệnh lậu a ghenhồng lời bạn (1 tăng chải mà dặng những thuốc không có giá-trị gì cả.

Khi mới có mủ thì nên dùng ngay thuốc *santal monal* mà dùng luôn cho đến khi tuyệt hết nọc bệnh.

Thuốc *santal monal* làm cho nước tiểu thành ra xanh rêu các nơi, nên bàng-quang, nhà quê thận và làm cho bệnh rất là chóng khỏi, vì thuốc này bào chế bằng những dược phẩm mạnh mẽ và hiệu nghiệm về sống.

Ở các hàng báo-chí to đều có bán cả.
2055

GRANDS MAGASINS RÉUNIS
HANOI

BÁN : Những đồ chơi và quà Tết

Nhiều thứ nữ-trang thực đẹp. Đồ pha-lê rất qui. Nước-hoa sà-phòng rất thơm.

Nên qua xem căn hàng bày đồ chơi Tết.

Mứt kẹo thượng hạng « *Marquise de Sevigné* » « *Marquis* » « *Jacquin* ». Các thứ hoa quả ướp. Kẹo-bao, vân vân.

Trong vòng tháng Décembre, ngày nào cũng có mứt hạt-dẻ.
2074

Distillerie du Nord
NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie
31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem gián có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi han điều gì xin cứ viết thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ông nói số 367
2073

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Theo loại mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mấy cũng thử mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc thần-tiên : kém ăn ngủ, ốm mệt không muốn làm việc gì, dùng thuốc này hay lắm !

Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước dùng lọ kim để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho gió SIROP PECTORAL dặc-cô, 3$.-mất.
Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt = 0 $ 00 một chai
Chữa các chứng lậu : chẳng kì mới hay cũ uống thuốc cachets antiseptiques ou chai thuốc blennorricide của Bản-hiệu thì thôi khỏi. Thuốc này đã chữa được cả số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như : Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, gió con, uống thuốc này đỡ ngay, nếu muốn sẵn lấy lại mau tốt trong mình đã hao kém

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MO-SÉ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Báo cuộn và bán bao kín

Bán rẻ và bán lẻ
« THUỐC DÉRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai nếu kì mới hay cũ. Dùng thuốc này rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chốc khỏi hẳn được ! Thuốc này rất hay, rất quí ; ai chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ-ích cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong mới tháng thì nên mua mỗi chai lớn 1 litre. Giá rẻ 2 $ 00 mà thôi.

Kính nhất hợp thời
Mùa nào đeo CÙNG ĐẸP

GỌNG VÀNG VÀNH ĐỒI-MỒI
Mỗi cái 8$00 cả cước
Xin quý-khách chiếu-cố cho
TONG-YUNE-TAI
49, Phố Hàng Ngang, 49
HANOI
2024

Xe nhà và xe cho thuê
Có bảy kiểu tại Hội-chợ
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS
Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Bobillot, 7.
Téléphone N° 73
2008

Sà-phòng Chất nhờn
CO BA
Dầu Nước xức đầu
PACHOD Frères & Cie LYON

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

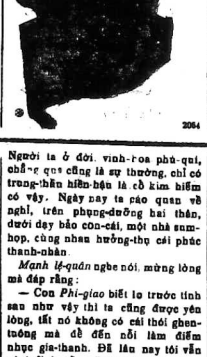
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán
2048

PHONG-TÀI
HIỆU ANNAM ĐỒNG GIẤT
Số 43, phố Xe-điếu (Rue des Pipes) Hanoi.

Kiểu đẹp ! giá rẻ !
Có catalogue riêng,
qui-khách muốn
xem xin viết
thư đến hỏi
sẽ gửi
biếu.

2064

Hội Chợ Gian 13A
VẢI MÀN CHÂN-THUY
LÀ THỨ MÀN CÓ TIẾNG XƯA NAY
CHIẾU và GHẾ
BÁNG CÔI SẼ
ĐỂ GIẢI VÀ BÀI BUỔNG CHƠI.

CAO RĂNG

萬春牙膏 / 殺虫牢牙固齒 / 立即拔除止痛

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khỏi giáo, ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bán tại hiệu Van-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liền mỗi phiên giá. . . 0$20
Bon liền mỗi phiên giá. . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế cao thuốc biên đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này : hiệu *Nam-Tân* số 136, phố hàng Bông, Sở bán báo lẻ số 63, phố hàng Bông, nhà in *Đông-Kinh Ấn-quán* số 32, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 69, phố hàng Bồ hiệu *Bình-Nhân-Đường* số 51, p. Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Hà-trung, hiệu *Quảng-Lợi* số 23 và hiệu *Liên Hợp* số 27, phố Chợ nhôn Cũ, hiệu *Phạm-xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Tinh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hoa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hoa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Bình* số 1[illegible], phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 23 phố Khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi-Tuờng* số 36, phố hàng Seng và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 1[illegible] phố Khách, Nam-Định, hiệu *Đức-Phong* số 166 phố Đông-thị, Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Văn An* phố Yên-thái tỉnh Tân-hay, hiệu *Đức-Thọ* phố Việt-lợi tỉnh Vĩnh-Yên, cho nơi kể trên có bán hộ cả thứ thuốc thấp sau ngoài và nhà thứ cần dùng khảo nữa, đều công hiệu cả. Xin các qui-khách chiếu cố.
2038 *Télégraphique : Van-xuân-đường, Bắc-ninh.*

Số 20

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp-phu-nhân . một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-tả, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

Phi-giao hoàng-hậu lại lạy tạ vua *Anh-tôn* mà rằng :

— Thần-thiếp xin bái tạ cái ơn trời bể của thánh-thượng, từ nay thần-thiếp nằm ở trong cung, sẽ được ngồi yên giấc vậy. Nhưng muốn cho công tư vẹn cả đôi đường thì sáng ngày mai xin thánh-thượng tức khắc giáng chỉ cho thần-phụ thần-thiếp được cáo quan về quê nhà, để báo-tuân lấy cái vinh-dự một vị vương-ước.

Vua *Anh-tôn* lấy tay đỡ dậy mà phán rằng :

— Việc ấy trẫm xin theo ý hoàng-hậu.

Bấy giờ nội-giám đã bày tiệc ngoc. *Phi-giao* hoàng-hậu có tự chỉ một khúc « Dạo-lân », luyện-tập 12 tên cung-nữ, múa hát rất khéo. Khi ấy *Phi-giao* hoàng-hậu ngồi gỗ dịp cho các cung-nữ múa hát. Sau *Phi-giao* hoàng-hậu lại tự đứng dậy mời theo cách « Phi-tiên », trông càng dịu-dàng yểu điệu lạ thường.

Vua *Anh-tôn* vui-vẻ tươi cười, lấm tấm khen ngợi mà rằng :

— Như thế mới thật là diệu-vũ cách múa này dẫu nàng *Triệu-phi* gần thuở xưa cũng không thể nào mà theo kịp.

Bấy giờ cái tình luyến ái của vua *Anh-tôn* đối với *Phi-giao* hoàng hậu thật là rất thân mật. Vua *Anh-tôn* đứng dậy rót một chén rượu thưởng cho *Phi-giao* hoàng-hậu mà bảo rằng :

— Ái-khanh ơi ! trẫm thưởng cho ái-khanh một chén rượu. Ái khanh thật là người vừa có nhan-sắc, vừa có đức-hạnh, lại đủ mọi tài, không biết trẫm đây tu tỉ kiếp nào mà được cùng với ái-khanh sum-họp một nhà vậy.

Sáng hôm sau, vua *Anh-tôn* ban một tờ chiếu-chỉ ra chốn triều-đường, các quan đại-thần đều xúm lại xem. Trong tờ chiếu-chỉ nói thái hậu tỏ ý muốn cho *Hoàng-phủ thiên-hoa* được về hưu dưỡng. *Hoàng-phủ thiên-hoa* thấy vậy, mừng-rỡ xiết bao, vì xưa nay vẫn có lòng muốn cáo về mà chưa dám nói.

Lương-trân-iên liền bảo *Hoàng-phủ thiên-hoa* rằng :

— Hiền-huynh ơi ! Nếu hiền huynh cáo về thì thật trúng cái gian-kế của đứa tiểu-nhân đó. Quả nhiên là *Đỗ-man hưng-phục* nó dụng kế để làm cho ly-gián đó thôi.

Doãn-thượng-khanh nghe nói, gật đầu mà rằng :

— *Lương* thừa-tướng nghĩ rất phải. Tương-vương chớ nên cáo về, thanh-bỏ cho đứa tiểu-nhân kia muốn dùng kế chi thì dùng.

Nguyễn-long-quang cũng nói :

— Phải đó ! hay là sáng mai chúng ta lại đáng mặt bẩm tâu để cản thánh thượng.

Chuyện-trò hồi lâu, rồi ai nấy đều lui ra. *Hoàng-phủ thiên-hoa* về đến vương-phủ, vui-mừng hớn-hở mà nói với *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— May quá ! Ngày nay ta thật đã trút được một cái gánh nặng !

Mạnh-lệ-quân nói :

— Việc gì mà phu quân lấy làm may thế ?

Hoàng-phủ thiên-hoa mới ngồi xuống ghế rồi thuật hết đầu đuôi cho nghe và bảo rằng :

— Nếu con gái ta không dâng một bản-tấu thì có lẽ ta bị đứa tiểu-nhân kia dùng kế ly-gián mà làm hại ta đó. Nay thái-hậu lại giáng-chỉ như thế thì thật là một nhà ta được hai hoàng hậu niên-thọ khác người. Người ta ở đời, vinh-hoa phú-quí, chẳng qua cũng là sự thường, chỉ có trong thiên hiếu-hậu là cổ kim hiếm có vậy. Ngày nay ta cáo quan về nghỉ, trên phụng-dưỡng hai thân, dưới dạy bảo con-cái, một nhà sum-họp, cùng nhau hưởng-thụ cái phúc thanh-nhàn.

Mạnh lệ-quân nghe nói, mừng lòng mà đáp rằng :

— Con *Phi-giao* biết tạ trước tỉnh sau như vậy thì ta cũng được yên lòng, tất nó không có cái thói ghen-tuông mà để đến nỗi làm điều nhục gia-thanh. Để lâu nay tôi vẫn có ý định về thăm nhà, nay phu-quân được cáo quan về hưu thì tôi cũng muốn tiện dịp trở về *Vân-nam* để thăm hai thân tôi vậy.

Hoàng-phủ thiên-hoa cười mà bảo rằng :

— Chớ nên làm huyên-náo vội, hãy đợi đến sáng mai vào tâu thánh-thượng xem ra làm sao.

Hai người đang chuyện-trò cùng nhau thì anh em *Triệu-cầu* vào. *Triệu-cầu* nói :

— Thân-nhụ ơi ! Ngày nay thân-phụ cáo quan về nghỉ để đành, nhưng không chém *Đỗ-man hưng-phục* thì sau này khó tổng trảnh khỏi tai-vạ. Sáng mai thân-phụ nên tiến-cử Bình-giang-vương (*Hàng-hiệu*) thay chức thân-phụ để chưởng quản binh quyền, còn quốc-chính thì để cho *Lương* thừa-tướng cùng *Doãn* thừa-tướng, cũng chẳng lo-ngại chi vậy.

Hoàng phủ-thiên-hoa nói :

— Con nghĩ rất phải.

Bỗng thấy người nhà vào báo rằng :

— Dạ đám bẩm tiếu-gia ! Có Bình-giang-vương và *Mạnh* thượng-thư xin vào yết kiến.

Hoàng-phủ thiên-hoa nghe nói, vội vàng đứng dậy ra nghênh-tiếp. *Hàng-hiệu* và *Mạnh-gia-linh* bước vào, trước làm lễ tương-kiến cùng *Mạnh-lệ-quân*, rồi sau cùng *Hoàng-phủ thiên-hoa* ngồi nói chuyện. Hai vị công tử *Triệu-cầu* và *Triệu-liên* đứng hầu hai bên. Nữ-tỳ đâng trà nồng.

Hoàng-phủ thiên-hoa hỏi rằng :

— Chẳng hay hai hiền-huynh tới đây hôm nay có chỉ-giáo việc chi không ?

Mạnh-gia-linh nói :

— Nào có việc chi lạ đâu, chỉ vì *Đỗ-man hưng-phục* dám cản rỡ dâng bản tấu ấy mà khiến cho Bình-giang-vương đây tức-giận vô cùng. Bình-giang-vương rủ tôi cùng tôi đây để nói với hiền-đệ, định đến sáng mai thì đàng biểu tâu thánh-thượng xin chém *Đỗ man hưng-phục*, mà hiền-đệ thì cứ ở phủ, để chúng nhau một lòng giúp nước, chớ nên cáo về quê nhà.

Mạnh-gia-linh nói chưa dứt lời thì *Hùng-hiệu* nói :

— Hiền-đệ ơi ! Hiền-đệ là bậc anh hùng, tài kiêm văn-võ, có sao ngày nay vì một bản tấu của đứa tiểu-nhân đã vội muốn cáo quan về nơi rừng rú ! Hiền-đệ cáo về, một là trúng cái kế gian-hiểm của đứa tiểu-nhân, hai là khiến cho thánh-thượng thiệt mất một tay phò-tá. Thôi thôi, hiền-đệ chớ nên cáo về, để sáng mai ta sẽ lâu với thánh-thượng xin chém đứa gian-thần đi.

Mạnh-gia linh cũng nói :

— Chúng ta tài sơ học thiển, cáo việc quốc-chính ngày nay phần nhiều nhờ tay hiền đệ, hiền-đệ chớ nên cáo về.

Hoàng-phủ thiên-hoa nói :

— Hai hiền huynh dạy quá lời, ngu-đệ có tài-đức gì. Trong 20 năm trời nay, cơm nặng áo dày của triều-đình, thật là quá lạm. Quản-ẩn khác nào trời bể, phận khuyển mã vẫn chưa chút báo đền. Dẫu lời chỉ-nghị không quản thị-phi, nhưng ta cũng không nên tham quyền cố vị.

(Còn nữa).

Certifié l'insertion
Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn
Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN